

OTWARTE POSIEDZENIE SPÓŁECZNEJ RADY DS. ROZWOJU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

Raport ze stanu prac nad Narodowym Programem Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Warszawa, 14 grudnia 2012 r., Ministerstwo Gospodarki

Prof. Jerzy Buzek, Przewodniczący Społecznej Rady ds. Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Prof. Jerzy Buzek rozpoczął swoje wystąpienie od wskazania czterech głównych zadań dla Rady dotyczących gospodarki niskoemisyjnej. Dotyczą one lepszego wykorzystania paliw kopalnych oraz perspektywy budowy mocy w energetyce nuklearnej w Polsce. Podkreślił, że Rada powinna mieć swoje zdanie na ten temat. Jednak za kluczowe Jerzy Buzek uznał dwie kwestie, którymi – jego zdaniem - Rada powinna zająć się w pierwszej kolejności, a są nimi oszczędzanie energii oraz energetyka odnawialna.

Przypomniał, że w odniesieniu do OZE trwa oczekiwanie na uchwalenie i wdrożenie ustawy. Jego zdaniem jest ona szczególnie potrzebna energetyce prosumenckiej, która głównie opierać się będzie na wymiennikach akumulacyjnych połączonych z pompą ciepła, pikowiatrakach, fotowoltaice, spalaniu biomasy, biogazie i gazie naturalnym. Jeszcze raz podkreślił, że energetyka prosumencka jest ogromną szansą dla kraju, którą trzeba wykorzystać.

Nie można zapominać o oszczędzaniu energii, to obecnie najważniejsza sprawa - dodał. W tym zakresie za kluczowe Jerzy Buzek uznał politykę miast i wsi. Przyznał także, że niestety Polska, ale także cała Unia Europejska mają niewielkie szanse na wypełnienie założonego celu poprawy efektywności energetycznej o 20% do roku 2020. W Polsce udaje się oszczędzać zaledwie 1% energii rocznie, jednak powinno się dążyć do wszelkich starań, by się do wyznaczonego celu jak najbardziej zbliżyć – namawiał. Z punktu widzenia efektywności energetycznej istotne są takie sektory jak budownictwo, transport, ogrzewnictwo i ciepłownictwo, które mają największy potencjał w zakresie oszczędności energii – podsumował. Kończąc omawianie tej kwestii prof. Buzek podkreślił wagę edukacji i informacji zwłaszcza, że rozwój energetyki prosumenckiej i poprawa efektywności energetycznej wymagają od obywateli zmiany ich stylu życia.

Następnie prof. Buzek postawił otwarte pytanie - w jaki sposób można doprowadzić do wcześniej wspomnianych pozytywnych zmian? Czy poprzez regulacje prawne – to pytanie skierował do przedstawiciela Ministerstwa Gospodarki. Czy dzięki funduszom wsparcia? A może dzięki zaangażowaniu firm zewnętrznych działających w formule partnerstwa prywatnego? Tymi pytaniami otworzył dyskusję jednocześnie zapewniając, że Ministerstwo Gospodarki oczekuje na uwagi Rady.

Kończąc swą wypowiedź prof. Jerzy Buzek wspominał o – jak to określił – umiarkowanej porażce, jakim okazał się ostatni szczyt klimatyczny. Uznał jednak, że nie oznacza to, że Unia Europejska powinna rezygnować ze swego planu 3x20, gdyż wywiera ona pozytywny nacisk na usprawnianie europejskiej oraz polskiej energetyki. Jego zdaniem nie powinno się mówić o renegocjacji Pakietu Energetycznego, a raczej o tym jak wykorzystać nacisk z niego wynikający oraz jak wykorzystać fundusze unijne, zwłaszcza te

przeznaczone na nowe technologie – zakończył.

Prof. Michał Kleiber, Wiceprzewodniczący Społecznej Rady ds. Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Prof. Kleiber przedstawił działania Rady na rzecz rozwoju gospodarki niskoemisyjnej. Zauważył, że przebieg trwającej debaty publicznej wskazują na to, że nadszedł czas rozstrzygnięć strategicznych. Polska ma dwie opcje wyboru – stwierdził - jedna z nich to decyzja o zmianie kierunku rozwoju gospodarczego na niskoemisyjny. Prof. Kleiber podkreślił jednak, iż powinna to być zmiana racjonalna. Drugi kierunek to nie podejmowanie żadnych decyzji i postępowanie według starego schematu.

Zdaniem Rady jest to wybór pozorny – zaznaczył. W rzeczywistości dla dobra kraju i obywateli powinniśmy podjąć wysiłek transformacji polskiej gospodarki w kierunku niskoemisyjnym – stwierdził. Wiąże się to z koniecznością odpowiedzi na wiele pytań – dodał, ale takie jest zadanie Rady - formułowanie pytań i szukanie właściwych odpowiedzi – skonstruował.

Dotychczasowy dorobek Rady prof. Kleiber określił jako znaczący. Z 300 dotychczas opracowanych obszarów działania, Rada opracowała ok. 40%. Kolejne działania dotyczą określenia kryteriów oceny poszczególnych rozwiązań i przeprowadzenia priorytetyzacji zidentyfikowanych działań. Należy także opracować metodę skutecznej promocji i realizacji rekomendacji Rady - dodał. Za szczególnie ważne zadanie prof. Kleiber uznał konieczność uruchomienia szerokiego procesu dialogu społecznego, bowiem w dzisiejszych czasach bez niego nie będzie możliwa realizacja nawet najbardziej ambitnych i racjonalnych celów – podsumował.

Przypomniał także o krótkoterminowych problemach jak m.in. konieczność domknięcia bilansu energetycznego w 2016 roku. Kwestia jest pilna i wymaga więcej uwagi – dodał. Listę kilku kluczowych propozycji, które się z nią wiążą Rada zobowiązała się przekazać Ministerstwu Gospodarki w najbliższym czasie. Prof. Kleiber wyraził nadzieję, iż ta propozycja współpracy zostanie przez Ministerstwo przyjęta.

Na zakończenie prof. Kleiber wyraźnie podkreślił, iż zdaniem Rady polityka klimatyczno-energetyczna nie powinna być pretekstem do nieprzemysłanego finansowania różnorodnych innowacji. Innowacje mają być narzędziem do realizacji wyraźnie nakreślonych celów. Powtórzył także, że w obszarze klimatu powinna obowiązywać jedna globalna polityka. Jest to największe wyzwanie dla krajów oraz ich obywateli – zakończył.

Dr Janusz Steinhoff, Wiceprzewodniczący Społecznej Rady ds. Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Wiceprzewodniczący dr Janusz Steinhoff zaprezentował trendy i możliwości rozwoju gospodarki niskoemisyjnej w Polsce. Rozpoczął od wyrażenia swej obawy, że pakiet klimatyczno-energetyczny nie przyniesie globalnych efektów poprawy środowiskowej. Ochrona atmosfery to problem globalny i w taki sposób powinien być rozwiązywany - zauważył. Europa chce stanowić awangardę w tej kwestii, ale przez to konkurencyjność jej gospodarki spada. Polska obecnie emituje o 50% więcej dwutlenku węgla na 1 kWh niż średnio w Unii. Powinniśmy mieć świadomość konsekwencji – przestrzegając – którą będzie spadek konkurencyjności polskiej gospodarki.

Najszybszym sposobem na uzyskanie oszczędności oraz obniżenie poziomu emisji jest obniżenie energochłonności – dodał. Polska odniosła w tej mierze duży sukces, choć w chwili obecnej nie jest to już

tak dynamiczny spadek – zauważył. Poprzez modernizację można podwyższać sprawność istniejących bloków energetycznych lub budować nowe o większej sprawności – podsumował.

Za kolejną istotną kwestię dr Steinhoff uznał termomodernizację polegającą na redukcji strat poprzez dobrze zaplanowane inwestycje w zakresie dystrybucji i przesyłu oraz zdecydowaną modernizację ciepłownictwa. Znaczącym potencjałem redukcji emisji charakteryzuje się także transport – dodał. Polska powinna szybko rozbudować infrastrukturę kolejową i drogową. Obecne tempo inwestycji dr Steinhoff uznał za niewystarczające. Polityka transportowa powinna określić zakres pomocy publicznej dla infrastruktury kolejowej, aby umożliwić przeniesienie części transportu drogowego na tory kolejowe.

Kolejna część wystąpienia dr Steinhoffa dotyczyła polskiego miks energetycznego. Jego zdaniem Polska będzie musiała choć częściowo dokonać substytucji paliw stałych takich jak węgiel kamienny czy brunatny innymi nośnikami energii. Mogą być nimi atom i gaz – dodał. Dr Steinhoff wyraził jednak swą wątpliwość co do możliwości zbudowania w Polsce elektrowni atomowej. Jego zdaniem poziom zadłużenia państwa jest zbyt wysoki, a gwarancje państwowe wymagają wpisania do deficytu. Z punktu widzenia polityki energetycznej i bezpieczeństwa energetycznego państwa jest to dobra decyzja – zauważył – tylko czy możliwa do sfinansowania? – zapytał. Następnie dr Steinhoff odniósł się do kwestii inwestycji w elektroenergetyce, które utrudnia brak kapitału, a banki ze względu na brak wielu regulacji prawnych przyjęły postawę zachowawczą.

Dr Steinhoff dużą szansę dla Polski widzi w gazie łupkowym, choć zdaje sobie sprawę, że obecnie jest to jeszcze biznes bardzo kosztowny i obciążony dużą skalą ryzyka. Dlatego jego zdaniem państwo polskie powinno zrobić wszystko co możliwe, by gaz łupkowy pojawił się w sieci. Istnieje nadzieja, patrząc na przykład ze Stanów Zjednoczonych, że znacznie poprawi to konkurencyjność polskiej gospodarki. Z tego powodu dr Steinhoff skrytykował zapowiedź Ministra Finansów o opodatkowaniu wydobycia gazu łupkowego. Według niego inwestorom, którzy ryzykują w obszarze biznesu łupkowego należy się wsparcie.

W kolejnej części swej wypowiedzi dr Steinhoff poruszył temat cen praw do emisji dwutlenku węgla, które miały mobilizować do inwestowania w niskoemisyjne źródła. Obecnie nie wiadomo jaka będzie to cena za 2-3 lata? Dziś jest ona bardzo niska – dodał. Dlatego też – zauważył – co raz częściej pojawiają się opinie o lepszym wykorzystaniu węgla z użyciem technologii takich jak zgazowanie podziemne, upłynnianie węgla i CCS. Wiadomo, że technologia CCS jest droga i energochłonna i obniża sprawność elektrowni o 7-8 % jednak dr Steinhoff uznał za właściwy kierunek prowadzenia badań technicznych w tym zakresie w celu zebrania doświadczeń.

Na zakończenie dr Steinhoff zwrócił uwagę, iż powinno się mieć świadomość, że szerokie działania na rzecz modernizacji gospodarki w kierunku niskoemisyjnym będą kosztowne i będą się przekładać na spadek konkurencyjności gospodarki europejskiej. Emigracja przemysłu ciężkiego to przykład konsekwencji, które należy przewidzieć i przeliczyć ich skutki - podsumował.

Prof. Krzysztof Żmijewski, Sekretarz Społecznej Rady ds. Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Prof. Żmijewski przedstawił możliwości współpracy Rady z organami administracji publicznej. Zapewnił, że połowa pracy w zakresie określenia obszarów działania została już wykonana. Rada opracowała ok. 40 % spośród wszystkich 300 opracowanych. Pozostało jeszcze 300 więc prof. Żmijewski zaprosił przedstawicieli środowiska oraz członków Rady do dalszej współpracy. Wszelkie informacje dotyczące prac Rady na

bieżąco umieszczane są na stronie Rady – zapewnił. Dodał także, że ma zostać uruchomiona strona Rady na facebooku.

Prof. Żmijewski przypomniał, że Rada spełnia także rolę kanału komunikacji dla społeczeństwa. Każdy, kto ma koncepcje dotyczącą obszaru działania w celu transformacji do gospodarki niskoemisyjnej może je dopisywać – zapewnił. Prof. Żmijewski zaprosił do współpracy różne środowiska, organizacje i instytucje jednocześnie ubolewając na dotychczasowy brak dialogu.

Następnie prof. Żmijewski przedstawił swoją główną konkluzję płynącą z dyskusji podczas konferencji. W obliczu konieczności wielu inwestycji Polsce i polskim firmom energetycznym brakuje wiarygodności kredytowej – zauważył. Dołączenie Polski do międzynarodowego rynku finansowego przysporzyło wiele korzyści, ale przyniosło także koszty – dodał. Główna korzyść to brak problemów z pozyskaniem finansowania dla dobrych projektów. Niestety takich w Polsce brakuje – ubolewał. W związku z tym ograniczeniem powinno się szukać nowych rozwiązań i kreatywnie tworzyć nowe mechanizmy finansowe – podsumował.

Zbigniew Kamieński, Zastępca Dyrektora Departamentu Innowacji i Przemysłu w Ministerstwie Gospodarki – opiekun Społecznej Rady ds. Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej z ramienia resortu

Zbigniew Kamieński zapewnił, że nakreślone wcześniej trendy i kierunki działań niskoemisyjnych Ministerstwo Gospodarki chce uwzględnić w Narodowym Programie Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Zaznaczył, iż nie jest to program ekologiczny, a gospodarczy, który ma ograniczyć emisję, ale głównie stanowić dźwignię rozwoju gospodarczego, poprawić energochłonność i materiałochłonność polskiej gospodarki, zwiększyć zatrudnienie i umożliwić nowe innowacyjne przedsięwzięcia – wyliczał Zbigniew Kamieński. Za największe wyzwanie dla tego Programu uznał jednoczesne wykorzystanie potencjału rozwojowego naszej gospodarki oraz niepowodowanie w wyniku jego realizacji wzrostu emisji w wymiarze globalnym. Jego zdaniem bardzo istotny dla tworzenia Programu jest udział niezależnych ekspertów, tym samym podkreślił wartość jaką jest dla Ministerstwa Gospodarki współpraca z Radą. Współpraca ta zapewnia zupełnie inne spojrzenie na problemy w wielu sektorach takich jak transport, budownictwo czy energetyka. Mają szansę pojawić się propozycje, które dotychczas nie były rozważane – dodał.

Na zakończenie swego wystąpienia Zbigniew Kamiński podziękował członkom Rady za zaangażowanie w przygotowanie Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Podkreślił, iż jest to praca społeczna i wyraził nadzieję, że współpraca będzie kontynuowana, bowiem pracy jest wciąż wiele do zrobienia – dodał. Wpierw należy zakończyć identyfikację i opis wszystkich możliwych obszarów działania (około 500), następnie dokonać ich priorytetyzacji, określić niezbędne instrumenty wsparcia oraz przygotować konkretne ścieżki realizacji wybranych priorytetów – podsumował.

Gość specjalny Prezydium Społecznej Rady ds. Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Piotr Górnik – Prezes Zarządu Fortum Bytom-Zabrze

Prezes Piotr Górnik przedstawił stanowisko Fortum w zakresie propozycji wsparcia dla instalacji spalania wielopaliwowego w wysokosprawnej kogeneracji. Rozpoczynając, Prezes Piotr Górnik odniósł się do stwierdzenia prof. Jerzego Buzka, mówiącego o tym, że na ciepłownictwie może ciążyć 50% poprawy efektywności zużycia energii pierwotnej w imieniu Fortum wyraził zainteresowanie uczestnictwem we wszystkich trzech obszarach ciepłownictwa, w których możliwe jest obniżenie energochłonności. Są nimi: wytwarzanie, przesył i ograniczenie zużycia przez odbiorcę końcowego – zaznaczył.

Prezes Piotr Górnik zdaje sobie sprawę z faktu, iż propozycja Fortum dotycząca wsparcia dla instalacji spalania wielopaliwowego jest tematem dyskusyjnym, natomiast wsparcie współspalania w wysokosprawnej kogeneracji nie powinno budzić wątpliwości. Jego opinia dotyczy dwóch aspektów. Po pierwsze, zdaniem prezesa Górnika, przewidziany na 5 lat okres wsparcia jest niewystarczający i wymaga wydłużenia do co najmniej 15 lat. Po drugie proponuje, by wysokość wsparcia dla wysokosprawnych instalacji kogeneracyjnych zrównała się z poziomem wsparcia dla instalacji dedykowanych czy hybrydowych.

Jako uzasadnienie stanowiska Fortum Piotr Górnik podał fakt, że elektrociepłownie dają obecnie największe możliwości w zakresie efektywnego pozyskiwania energii elektrycznej i ciepła. Zazaczył, że ponad 50% dzisiejszej energii odnawialnej pochodzi z biopaliw z instalacji dedykowanych i instalacji współspalania. Przypomniał, że Polska zobligowana jest regulacjami unijnymi do osiągnięcia pewnego poziomu w zakresie produkcji energii z OZE. Powstaje w związku z tym pytanie czy można zrezygnować ze wsparcia dla współspalania w wysokosprawnej kogeneracji? Zwłaszcza, że dyrektywa unijna stawia te instalacje na równi z innymi instalacjami OZE. Zdaniem Piotra Górnika współspalanie biopaliwa z węglem wydaje się najbardziej efektywne. Samo biopaliwo, zwłaszcza pochodzenia rolniczego jest trudne w eksploatacji – dodał.

Przypomniał, że europejski cel 3x20 dotyczy także efektywności energetycznej, którą można poprawić poprzez propagowanie skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła. Zauważył także, że rynek ciepły jest rynkiem lokalnym i podlega innym regulacjom niż rynek energii elektrycznej. Na lokalnym rynku ciepła zapewnienie bezpieczeństwa i ciągłości dostaw ciepła wymaga stabilności dostaw paliw, odpowiednich zapasów paliwa a zastąpienie źródła innym nie jest łatwe i musi być kosztowne. Z tego także powodu wsparcie dla współspalania wielopaliwowego w wysokosprawnej kogeneracji jest tak potrzebne – zakończył.